

Prehistòria i Història Antiga

Codi: 100013
Crèdits: 6

Titulació	Típus	Curs	Semestre
2502758 Humanitats	OB	2	1

Professor/a de contacte

Nom: Cesar Sierra Martin

Correu electrònic: Cesar.Sierra@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: Sí

Equip docent

Rafael Mora Torcal

Prerequisits

Tot i que no existeixen prerequisits específics per la present assignatura, sempre serà recomanable per l'alumnat repassar els coneixements que de la matèria ha assolit al llarg de la seva carrera acadèmica.

Ahora, qualsevol altra assignatura relacionada directa o indirectament amb el temari a desenvolupar pot servir a l'alumnat per obtenir un grau excel·lent de comprensió i aprenentatge.

Objectius

L'objectiu principal de l'assignatura és conèixer i comprendre les realitats històriques de la Prehistòria i l'Antiguitat, abordant l'anàlisi de les seves característiques bàsiques en matèria social, econòmica i cultural. Per aconseguir-ho, serà important que l'alumnat es familiaritzi amb les fonts directes disponibles (registre arqueològic i documental) i amb els mètodes de recerca que defineixen l'estudi prehistòric i del món antic. Ahora, aquests mètodes hauran de posar-se en relació directa amb les interpretacions històriques que al llarg del temps s'han produït a dins la historiografia, i les relacions d'aquestes explicacions amb el context cultural de cada època.

S'ha de tenir en compte, però, que els continguts docents agrupats sota l'epígraf genèric de Prehistòria i Història Antiga no es poden considerar com un temari de caràcter hermètic. Els avanços constants en totes dues disciplines posen de manifest una evolució constant, que canvia, com també ho fan les teories interpretatives d'alguns fenòmens històrics o l'aplicació de certes tècniques arqueològiques. Així, doncs, cal partir del fet que el coneixement sobre la Prehistòria o sobre l'Antiguitat està en construcció constant, i l'alumnat ha de percebre, doncs, la seva formació com un compendi de coneixements pràctics, no tancats, que li puguin permetre entendre els avanços i el context de les noves interpretacions dels processos socio-històrics.

Malgrat aquesta naturalesa, però, tant la Prehistòria com la Història Antiga tenen un destacat corpus d'interpretacions que configuren l'explicació del món del qual venim tal i com el coneixem. Cal, doncs, partir

d'aquestes interpretacions per tal que l'alumnat pugui conèixer quines han estat les fites principals d'aquestes disciplines a l'hora d'explicar el seu àmbit d'estudi, i si s'escau, ajudar l'alumnat a posar totes aquestes interpretacions en dubte.

D'aquesta forma, l'objectiu prioritari és el de formar persones amb esperit crític, que tinguin el coneixement bàsic, però sobre tot, que coneguin tant la metodologia com les principals obres i teories de referència per tal que puguin ser objecte d'anàlisi, reflexió i fins i tot, puguin ser posades en dubte, raonadament i amb arguments, per part dels futurs graduats.

Competències

- Analitzar críticament la cultura de l'actualitat i les circumstàncies històriques en què s'inscriu.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar críticament el passat, la naturalesa del discurs històric i la funció social de la ciència històrica
2. Escriure en un text acadèmic utilitzant el vocabulari propi de la disciplina
3. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística.
4. Interpretar la informació normativa localitzada als webs d'institucions normatives a Internet.
5. Organitzar i planificar la cerca d'informació històrica.
6. Participar en debats sobre fets històrics respectant les opinions dels altres participants.
7. Reconèixer les bases de dades bibliogràfiques més idònies per obtenir les fonts sobre un tema determinat.
8. Treballar en equip respectant les diverses opinions.
9. Utilitzar correctament el lèxic específic de la història.
10. Utilitzar els recursos informàtics propis de l'àmbit d'estudi de la història.
11. Utilitzar les fonts de recerca pròpies de l'estudi de la història de Catalunya.

Continguts

BLOC 1. - El procés d'humanització: evolució, diversificació i especiació. L'evolució humana i els seus protagonistes. Què ens fa humans? Tecnologia, subsistència i organització social de les primeres societats.

BLOC 2. - La humanitat moderna. El debat sobre l'origen i expansió dels humans moderns. Les colonitzacions prehistòriques. Tecnologia, adaptació al medi i organització social i subsistència de les societats caçadores-recol·lectores del Pleistocè mig i Superior.

BLOC 3.- La crisi de les societats caçadores-recol·lectores i l'origen de la domesticació. Les darreres societats paleolítiques i les causes de les seves transformacions. Aparició de l'agricultura i la ramaderia. Noves formes d'organització social: l'origen de la complexitat. Caracterització social de les societats pageses.

BLOC 4. - El marc físic i humà. Principals àrees geogràfiques i cronològiques. Fonts per a l'estudi de la Història Antiga. El creixent fèrtil i l'aparició de l'escriptura. El Pròxim Orient Antic. Egipte.

BLOC 5. - Grècia. La Mediterrània entre el Bronze i el Ferro: micènics, minoics i la crisi del 1200. De l'aristocràcia homèrica a la polis clàssica. Oligarquia i democràcia: Esparta i Atenes. De les Guerres Mèdiques a l'expansionisme d'Alexandre el Gran.

BLOC 6. - Roma. La República romana: origen, expansió i crisi. L'Imperi Romà: Occident vs. Orient. La caiguda de l'Imperi d'Occident i la fi del món antic: decadència o metamorfosi?

Metodologia

Es tracta d'una assignatura principalment teòrica, on les sessions de la qual consistiran en la presentació del temari combinades eventualment amb la lectura i comentari a classe d'articles, capítols de monografies, visites a museus i d'altres activitats pràctiques.

Les explicacions de les diferents sessions aniran acompanyades de material docent que l'estudiant podrà trobar en el Campus Virtual de l'assignatura.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes Magistral	40	1,6	1
Seminaris	5	0,2	1, 3, 8
Sessions Pràctiques	5	0,2	5, 10
Tipus: Supervisades			
Tutoria	15	0,6	5
Tipus: Autònomes			
Comentaris, Treballs i Lectures avaluables	80	3,2	2, 3, 4, 5, 7, 9, 10

Avaluació

L'avaluació de la present assignatura serà de caire continuat. Partint d'aquesta premissa inicial, es pretén que l'alumnat dugui a terme una sèrie de treballs que han de ser el resultat de les activitats d'avaluació detallades a continuació. D'aquesta forma, les evidències a presentar hauran de ser de caire escrit en el cas de les pràctiques i en forma d'opinió i participació en l'àmbit dels seminaris, activitats pràctiques i classes.

En aquest sentit, serà molt important tenir en compte l'evolució de cada cas concret per tal d'observar el procés d'aprenentatge de cada alumne/a. Es valorarà per tant la continuïtat en la qualitat de la feina feta, així com la excel·lència, però també la millora progressiva.

Per altra banda, els exàmens parcials i proves de control han de superar-se igualment per demostrar la continuïtat en la comprensió i el seguiment de l'evolució de l'assignatura. Aquell alumne que no hagi estat avaluat de, com a mínim, un 30% de les activitats avaluables que s'aniran realitzant durant el curs constarà com a No Avaluable i no es podrà presentar a la prova final de l'assignatura.

Al final de la avaluació ordinària, els alumnes que no hagin superat l'assignatura tindran l'opció de recuperar-la mitjançant un examen que contempli la totalitat del temari de l'assignatura. Els tractament d'eventuals casos particulars haurà de ser discutit directament amb els docents.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Presentació de treballs relatius a les pràctiques al llarg del curs, que seran analitzats directament pel professor en un procés d'avaluació contínua.	30%	3	0,12	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11
Proves escrites parcials i/o finals	70%	2	0,08	2, 9

Bibliografia

Obres generals

Prehistòria

ADOVASIO, J.M.; SOFFER, O.; PAGE, J., 2008: El sexo invisible.

AGUSTÍ, J., 2011: La gran migración. La evolución humana más allá de África.

BINFORD, L.R., 1983: En busca del pasado. Descifrando el registro arqueológico.

BURENHULT, G. (Ed.), 1994: El amanecer de la humanidad. Los primeros humanos. Vol.1

BURENHULT, G. (Ed.), 1994: Más allá de África. Las primeras migraciones. Vol.2

BURENHULT, G. (Ed.), 1994: De la Piedra al Bronce. Cazadores, recolectores en Europa, África y Oriente Medio. Vol.3

BURENHULT, G. (Ed.), 1995: Pueblos de la edad de piedra. Exploradores y agricultores de Asia, América y Pacífico. Vol.4

CAVALLI-SFORZA, L., 1999: ¿Quiénes somos? Historia de la diversidad humana.

CHILDE, V.G., 1936: Los orígenes de la civilización.

CHILDE, V.G., 1942: El progreso de la historia.

CHILDE, V.G., 1950: La evolución social.

CUNLIFFE, B., 1993: Prehistoria de Europa.

EHRENBERG M., 1989: Women in Prehistory.

GAMBLE, CL., 2007: Origins and Revolutions.

HARRIS, M., 1981: Introducción a la antropología general.

LEWIN, R. & FOLEY, R., 2004: Principles of Human Evolution.

REDMAN, CH. L., 1990: Los orígenes de la civilización: desde los primeros agricultores hasta la sociedad urbana en el Próximo Oriente.

REINCHHOLF, J.H., 2009: La invención de la agricultura.

Obres monogràfiques

Prehistòria

AGUSTÍ, J., 2003: Fósiles, genes y teorías. Diccionario heterogéneo de la evolución.

- ARSUAGA, J.L. & MARTINEZ, I., 2001: La especie elegida: La larga marcha de la evolución humana.
- AURENCHE, O., KOZLOWSKI, K., 2003: El Origen del neolítico en el Próximo Oriente: el paraíso perdido.
- BERNABEU, J.; AURA, E.; BADAL, E., 1993: Al Oeste del Edén. Las primeras sociedades agrícolas en la Europa Mediterránea.
- CELA, J.; AYALA, F. J., 2001: Senderos de la Evolución Humana.
- CLASTRES, P., 1972: Crónica de los indios guayaquíes.
- GAMBLE, C., 2001: Las Sociedades Paleolíticas de Europa.
- DOMÍNGUEZ-RODRIGO, M., 1996: En el principio de la humanidad.
- FLECKINGER, A., 2009: Ötzi, el hombre del hielo.
- JOHANSON, D. & EDEY, M., 1974: Lucy, the beginnings of Humankind.
- LEAKEY, R.E. & LEWIN, R., 1994: Nuestros Orígenes: En busca de lo que nos hace humanos
- REINCHHOLF, J.H., 2009: La invención de la agricultura.
- STRINGER, Ch.; GAMBLE, Cl., 1996: En busca de los Neandertales.
- TORRE, I. De La, 2008: La Arqueología de los Orígenes humanos en África.

Obres generals

Història del món antic

- ALVAR, J.; DOMINGO, P.; BAJO, F.; MANGAS, J. 1992: Historia Antigua.
- BRAVO, G. 1998: Historia del mundo antiguo. Una introducción crítica.
- COTTERELL, A., 1986: Los orígenes de la civilización europea.
- DUBY, G. (ed.), 2001: Atlas histórico mundial.
- GÓMEZ ESPELOSÍN, F.J., 1999: Diccionario de Términos del Mundo Antiguo.
- LÓPEZ MELERO, R.; DOMINGO, P.; PRESEDO, F., 1992: Historia Universal. Edad Antigua.
- REDMAN, Ch., 1990: Los orígenes de la civilización. Desde los primeros agricultores hasta la sociedad urbana en el Próximo Oriente.
- SPEAKE, G. (ed.) 1999: Diccionario Akal de Historia del Mundo Antiguo.

Obres monogràfiques

Història del món antic

- ALGAZE, G., 2004: El sistema-mundo de Uruk. La expansión de la primera civilización mesopotámica.
- BERNABEU, J.; AURA, E.; BADAL, E., 1993: Al Oeste del Edén. Las primeras sociedades agrícolas en la Europa Mediterránea.
- BLÁZQUEZ, J.M., 1986: La Romanización (2 vols.)
- COTTERELL, A. (ed.), 1984: Historia de las civilizaciones antiguas, vol. II.
- DICKINSON, O., 2010: El Egeo.

DOMINGUEZ MONEDERO, A. J., 1991: La polis y la expansión colonial griega. Siglos VIII-VI.

FINLEY, M.I., 1981: El mundo de Odiseo.

FORNIS, C., 2003: Esparta. Historia, sociedad y cultura de un mito historiográfico.

GÓMEZ ESPELOSÍN, F.J., 1995: Historia de Grecia Antigua.

GRIMAL, P., 1984: Diccionario de Mitología Greorromana.

GRIMAL, P., 1970: El siglo de Augusto.

GRIMAL, P., 1990: La formación del Imperio romano.

GUZMÁN GUERRA, A.; GÓMEZ ESPELOSÍN, F.J., 2004: Alejandro Magno.

HARRIS, W.V., 1989: Guerra e imperialismo en la Roma republicana.

HUMBERT, M., 1986: Institutions politiques et sociales de l'Antiquité.

KEMP, B., 1992: El antiguo Egipto. Anatomía de una civilización.

LANE FOX, R., 2006: The Classical World.

LIVERANI, M., 2005: El Antiguo Oriente: Historia, sociedad y economía.

LIVERANI, M., 2003: Relaciones internacionales en el Próximo Oriente Antiguo: 1600-1100 A. C.

LOPEZ BARJA, P., 2004: Historia de Roma, Akal Textos.

MANGAS, J., 1991: Textos para la Historia Antigua de Grecia.

MOSSÉ, C., 1987: Historia de una democracia: Atenas.

NICOLET, C., 1982: Roma y la conquista del mundo mediterráneo (2 vols).

SYME, R., 1989: La Revolución Romana.

VV. AA., 1999: Historia del mundo clásico a través de sus textos (2 vols.).

WENGROW, D., 2007: La arqueología del Egipto Arcaico.

POMEROY, S., 1991: Diosas, Rameras, Esposas y Esclavas.